

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Poetica astronomica

Hyginus, Gaius Iulius

[Venedig], 22. Jan. 1485

De figuratione circulorum sphere

[urn:nbn:de:bsz:31-249028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-249028)

aut nō uideri possunt. Hic autē incerta ratione diffinit: q̄ mo / do polo subiectus: & circulis his qui Parallele dicuntur: modo duobus extremis & equalibus nixus: modo aliis partib⁹ adie / ctus terre puidet̄ ita: ut cūq; fuerit sphaera collocata. Polus is: q̄ Boreus appellat̄: puideri potest semp. Notus autē ratiōe dissi / mili semp est a cōspectu semotus: Naturalis autē mundi statio phisice dicitur: Ea est in boreo polo finita: ut oīa e dextris par / tibus exoriri: in sinistris occidere uideant̄. Exortus enī est su / bita quēdam species obiecta nostro cōspectui. Occasus autē pa / ri de causa ut erepta ab oculis uisa.

De figuratiōe circulorū sphaere.

In finitiōe mūdi circuli: sūt parallele quinq; in qb⁹ tota ratio sphaere cōsistit: p̄ter eū q̄ zodiac⁹ appel / lat̄: q̄ q̄ nō ut ceteri circuli certa dimensiōe finitur & inclinatio aliis uideat̄: ἄρκος: a grecis est dictus Quinq; autē: quos supra diximus: sic in sphaera me / tiunt̄: initio sūpto a polo q̄ Boreus appellat̄ ad eū qui notus & antarcticos uocat̄. In. xxx. ptes unūq; hemisphaerū diuidit̄: Ita uti dimēlio significari uideat̄ in tota sphaera p. lx. ptes factas. Deinde ab eodē principio boreo sex ptib⁹ ex utraq; finitiōe sūptis: circulus ducit̄ cuius centron ipse est polus finit⁹: q̄ circu / lus: arcticos appellat̄: q̄ intra eū arcturi simulachra ut inclusa p / spiciunt̄. Quē signa a nostris urfarū specie ficta septētriones ap / pellant̄. Ab hoc circulo de reliq; ptib⁹ quinq; sūptis eodē cen / tro quo supra dixim⁹ circulus ducit̄: q̄ therinos tropicos appel / lat̄: Ideo q̄ sol cū ad eū circulū puenit: estatē efficit eis: q̄ in aequi / lonis finib⁹ sūt. Hyemē autē eis: quos austrī flatib⁹ appositos añ diximus. P̄terea q̄ ultra eū circulū sol nō trāsīt: sed statim re / uertit̄: tropicos ē appellat⁹. Ab hac circuli significatiōe q̄tuor de reliquis ptib⁹ sūptis: ducit̄ circulus ægnoctialis a grecis hysē merinos appellat⁹: ideo q̄ sol cū ad eū orbē puenit æquinocitiū conficit: Hoc circulo facto: dimidia sphaere pars constituta p̄spi

7
citur. E contrario item simili ratione a noto polo sex partibus
sumptis ut supra de boreo diximus: circulus ductus antarcti/
cos uocatur: & contrarius est ei circulo: quē arcticon supra dif/
finiuimus: Hac diffinitione spherę centroq; poli qui notus di/
cis quinque partibus sumptis: circulus chimerinus tropicus insti/
tuitur: a nobis byemalis: a nonnullis etiā brumalis appellatus.
ideo & sol cum ad eū circulum peruenit hyemē efficit his: qui
ad aquilonem spectant: & statem autē his: qui in austri partibus
domicilia constituerūt. Quanto enim abest longius ab illis qui
in aquilonis habitant finibus: hoc hyeme maiore conflictant:
Aestate autē his quibus sol appositus uidentur: Itaq; & ethiopes
sub utroq; orbe necessario fiunt. Ab hoc circulo ad equinoctia
lem circulū: reliquę fiunt partes quattuor. ita ut sol p octo par/
tes spherę currere uideat. Zodiacus autē circulus sic uel optime
diffiniri poterit: ut signis factis: sicut postea dicemus: ex ordi/
ne circulus pducatur. Qui autē Lacteus uocatur contrarius equino/
ctiali: ibi oportet ut eū mediū diuidere: & bis ad eū puenire ui/
deatur. semel in eo loco ubi aquila constituit. Iterū autē ad eius
signi regionē quod procyon uocat. Xii. signorū partes sic diuidit.
Quinque circuli: de quibus supra diximus: ita finiuntur: ut unus/
quisq; eorum diuidat in partes. xii. & ita ex eorū punctis linee
pducant: quę circulos significant factos. in quib⁹. xii. signa de/
scribant. Sed a nonnullis imperitorib⁹ queritur quare nō equis
partibus circuli finiant: hoc est ut de. xxx. partib⁹ quine partes
diuidant: & ita circuli pari ratione ducant: id facillime defendi
posse confidimus. Cum enī media spherā diuisa est eius circuli:
nullus potest equalis esse. Qui quis proxime eū accedat: tamē
minor esse uideat. Itaq; qui primū spheram fecerunt: cum uel/
lent omnium circulorū equas rationes esse p rata parte: uoluerūt
significare: ut quanto magis a polo discederet: hoc minorē nu/
merū partium sumeret in circulis metiendis. quo necesse his erat
maiorē circulū definire: Quod etiā ex ipsa spherā licet itelligere.

Quāto magis a polo discedes: hoc maiores circulos fieri: & hac re minorē numerū duci: ut pares eorū uideant effectus. Et si nō in .xxx. partes unūquodq; hemisphēriū diuidatur: sed in alias quodlibet finitiones: tamen eo ratio peruenit eius ac si .xxx. partes fecisset.

De zodiaco circulo.

Odiacus circulus tribus subiectus: de quibus supra diximus: ex quadā parte cōtingit estiuū & hyemale circulū: equinoctiale autē medium diuidit. Itaque sol per zodiacum circulū currens: neque extra eū transiēs: necessario cū signis his: quibus inixus iter conficere uidetur puenit ad eos: quos supra diximus orbes: & ita quattuor tēpōra definit. Nā ab ariete incipiens Ver ostēdit: & taurum & geminos transiens idē significat. Sed iā capitibus geminorum circulū estiuū tangere uidetur: & per cancrū & leonē transiēs & uirginē: estate efficit. Et rursum a uirginis extrema parte transire: ad equinoctiale circulū respicit. In libra autē equinoctiū cōficit: & autumnū significare incipit. Ab hoc signo transiens ad Scorpium & Sagittariū. Deinde p̄tinus incurrit in hyemale circulū: & a capricorno: aquario: piscibus hyemē trānsigit. Itaque ostenditur nō per tres ipsos circulos currere: sed zodiacū transiens ad eos puenire. Sed quoniam de his rebus diximus. Nūc terrę positionē definiemus & mare quibus locis interfusū uideatur ordine exponemus.

De terra & mari.

Terra mundi media regione collocata: omnibus partibus equali dissidēs intervallo: centrum obtinet spherę. Hęc mediā diuidit Axis in dimensionē totius terrę: Oceanus autē regione circūductiōis spherę perfusus: prope totius orbis alluit fines: Itaque & ligna occidentia: in eundē decidere existimant. Sic igitur & terras contineri poterim⁹ explanare. Nā quęcunq; regio est quę inter arcticū & estiuū finē collocata est: ea diuiditur tripartitā: Et quibus una pars Europa. altera Aethiopia. tertia Asia uocatur. Europā